

Kupte jen Windows, zbytek je zdarma

Bezplatné náhrady komerčních programů

Troufám si tvrdit, že většina uživatelů má doma hned několik placených programů nelegálně a současně zbytečně. Typickým příkladem je profesionální Adobe Photoshop, který leží na pevných discích a je občas spuštěn k nějaké jednoduché úpravě fotek. Není lepší nainstalovat jeden či dva freeware programy a mít svědomí o 25 000 Kč lehčí?

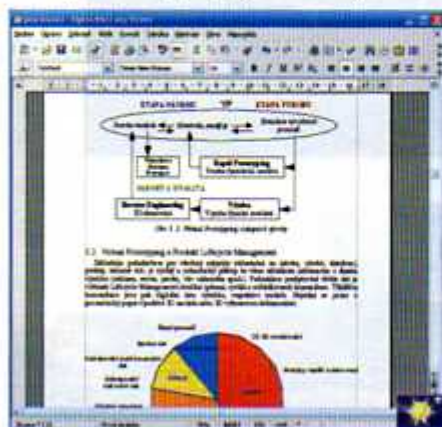
Předpokládáme, že rozšíření Windows ve vašem okolí (či v okolí vaší malé firmy) je natolik velké, že přechod na Linux a tedy systém „všechn software zdarma“ nepřipadá v úvahu. Koneckonců, může to být také váš zvyk, který vás už zřejmě navždy připoutal k tomuto operačnímu systému.

Pokud totiž posadíte před nějakou uživatelsky přátelskou a už nainstalovanou a nastavenou linuxovou distribucí (Kubuntu, Suse apod.) někoho, kdo dosud počítač viděl maximálně ze tří metrů, bude to úplně jedno. Prostě si zvykne. Teprve až v pokročilejší fázi, kdy bude chtít sám instalovat nejrozšířenější programy (Win32 EXE) nebo uvidí nesporné přednosti Windows jakožto desktopového systému u někoho jiného, bude možná chtít přejít.

O tom, jak neplatit za software (tedy ani operační systém) vůbec, se více dozvíte v boxíku v tomto článku – zkusme raději vyřešit mnohem častější případ: operační systém máte zakoupen (nejčastěji OEM Windows s novým hardwarem) a teď potřebujete aplikace pro práci, multimediaální zábavu a případně nějaké to hraní.

Kancelářský balík

I Microsoft Office by se dala často dávat jako případ zbytečného pirátství – kdo píše pár školních referátů ve Wordu, opravdu nepotřebuje ukradené Office Professional. **OpenOffice.org** vám nabídne úplně stejnou základní sadu aplikací (místo spíše firemního Outlooku oceníte intuitivní vektorový editor) a to nejdůležitější, kompatibilita s Microsoft Office 97–2003, je dotaženo takřka k dokonalosti. Chybět by vám mohly opravdu až pokročilé funkce (většinou ty v Microsoft Excelu) a kompatibilita mírně pokulhává u grafů – OO.org Calc se jejich pojetím odlišuje.

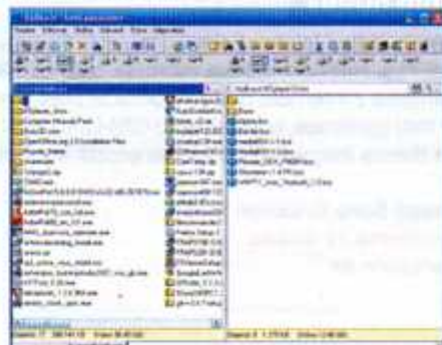
Writer se od Wordu 2003 příliš neliší a byl v něm napsán i tento článek. Ocenit byste mohli také integrovaný export do souboru PDF

Pokud byste domů přece jen potřebovali nějaké funkce Microsoft Office, pořád to neznamená, že musíte utratit deset tisíc nebo

postupovat nelegálně. Microsoft totiž nabízí **Office 2003 Standard pro studenty a učitele** – tedy edici, kterou můžete používat pro nekomerční účely až na třech počítačích. Stačí, když součástí rodiny je alespoň jeden student nebo učitel, a licence může být za 3 550 Kč vaše (v eshopecích i pod 3 200 Kč). Podobnou edici připravil Microsoft i u Office 2007, v době psaní článku však ještě nebyla česká verze k dispozici.

Správce souborů, archivů

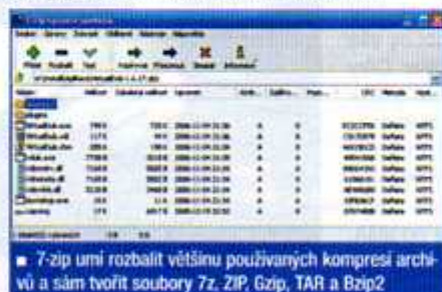
Také vám připadá Průzkumník Windows i přes veškerou snahu pro komplexnější práci se soubory a složkami nepoužitelný? Pracovaný dvoupanelový správce souborů má nezastoupitelnou pozici a králem je Total Commander. Ten však můžete používat jen 30 dní zdarma. Pak musíte zaplatit 1 190 Kč. Pokud ale nevyužíváte pokročilých funkcí Total Commanderu (kterých má opravdu hodně a lze je ještě rozšiřovat), existují tu pro vás alternativy.

freeCommander dělá většinu základních funkcí stejně jako Total Commander. Pěkná je i integrovaná podpora archivů (ZIP, RAR apod.)

Česká firma Altap svůj velmi dobrý správce souborů – **Servant Salamander** – ve starší verzi 1.52 distribuuje jako freeware. Pokud by vám z nějakého důvodu SS nesešel, můžete zkusit stále vyvíjený freeCommander. Uživatelům zvyklým na Total Commander bude podle našeho názoru ještě o něco bližší.

Česká firma Altap svůj velmi dobrý správce souborů – **Servant Salamander** – ve starší verzi 1.52 distribuuje jako freeware. Pokud by vám z nějakého důvodu SS nesešel, můžete zkusit stále vyvíjený freeCommander. Uživatelům zvyklým na Total Commander bude podle našeho názoru ještě o něco bližší.

7-zip umí rozbalit většinu používaných kompresí archivů a sám tvořit soubory 7z, ZIP, Gzip, TAR a Bzip2

Práce s archivy (ZIP, TAR, RAR, ...) sice bývá ve správcích souborů zabudována (základní práce se ZIP je i součástí Windows), ale setkáváte-li se s nimi častěji, určitě vám bude přinejmenším užitečný nějaký specializovaný program. Velmi šikovný je

například WinRAR, PowerArchiver 2007 a další, ale těch 20–30 USD můžete také ušetřit. 7-zip zvládá všechny základní formáty, rozdělené a zaheslované archivy, integruje se do kontextové nabídky souborů (pravé tlačítko myši v Průzkumníku či správci souborů) a přidává vlastní velmi úsporný formát 7z.

Antivir, bezpečnostní balík

Navzdory teorii, že viry tvoří sami tvůrci antivirů, aby si za ně pak mohli nechat platit, je právě počítačová bezpečnost jednou z nejobhatších oblastí na kvalitní freeware. Především volně šířitelných antivirů je neuvěřitelná spousta a nás může těšit, že mezi světově nejúspěšnější se řadí dva české – AVG Free Edition a avast! Home. Pokud by se vám tyto antiviry nelíbily, můžete zkusit třeba nástroj Avira AntiVir PE (www.free-av.com) nebo AOL Active Virus Shield.

AOL Active Virus Shield je vlastně převlečený Kaspersky Anti-Virus. Na rozdíl od ruského antiviru, který stojí asi 50 USD ročně, jej získáte jen za registraci e-mailu na www.aol.com. Odměnou vám bude spolehlivý, svižný a systémově nenáročný antivir

Stejně jako antivir můžete zdarma získat kvalitní anti-spyware (nebo anti-malware, chcete-li): výborný je například **Spybot Search&Destroy** nebo i Windows Defender přímo od Microsoftu, dobře poslouží také Ad-Aware SE či Spycatcher Express. Prevenci proti spywaru dobře zvládá kromě Spybotu S&D také například SpywareBlaster.

Teď už zbývá jen nainstalovat antispam (SpamBayes, Spam Annihilator, ...) a osobní firewall (Comodo Free Firewall, ZoneAlarm a částečně Sunbelt Kerio Personal Firewall). Právě nutnost instalovat tolik programů je hlavním argumentem pro zakoupení celého bezpečnostního balíku jako Norton, McAfee, Trend Micro, Kaspersky či Internet Security. Ale i ten už můžete nakoupit zadarmo. Nevěříte?

Směřte-li se s reklamním průzkem a angličtinou, můžete mít bezpečnostní balík zdarma. AOL Safety and Security Center je postaveno na produktech McAfee (má tedy vyšší systémové nároky) a nabízí antivir, firewall, antispayware, antispam, antiphishing i rodičovský zámek

Stačí navštívit hlavní stránku www.aol.com, v horní části klepnout na odkaz „Get Free AOL Mail“, vyplnit registrační formulář a v políčkách Zip code (směrovací číslo) a Phone number (telefonní číslo) lehce zalhat. Jako PSČ zadejte třeba 90210 (znáte ze seriálu Beverly Hills), a telefonní číslo můžete opsat ze stránek kterékoli americké společnosti, jejíž stránky rychle najdete. Pak už si můžete z webových stránek daol.aol.com/safetycenter stáhnout **AOL Safety and Security Center**, díky němuž máte veškerou ochranu v jediné instalaci.

Osobně dost nerad plýtvám výkonem počítače a vadí mi, když musím odklepávat pět hlášek hned po startu Windows, takže bezpečnostní programy nepoužívám. Stačí totiž vědět, jak se na internetu (počínaje použitím prohlížeče bez ActiveX až po vyhýbání se pochybným stránkám) a při čtení e-mailu chovat a co (ne)instalovat. Pokud by se i přesto začal počítač po čase chovat divně, můžete jej prověřit také zdarma dostupným online skenerem z internetových stránek housecall.trendmicro.com.

Vypalovací program

Naprostým začátečníkům nezbyvá než doporučit, aby si koupili vypalovačku v balení retail. Jeho obsahem totiž zpravidla bývá Nero Express – jednoduchý vypalovací program s intuitivním ovládáním. Dobrou volbou je také **Ashampoo Burning Studio 2007**, jež jsme vám přinesli na Computer CD/DVD 22/06.

Pokročilejší uživatel však žádá možnost vypalovat také například DVD-Video disky a to mu většina volně šířitelných programů (DeepBurner, CDBurnerXP Pro) neumožní. Majitelé **Ashampoo Burning Studio 2007** mohou zaplatit směšný poplatek za upgrade a vypalovat přehledným programem dál, ti nejnáročnější zaplatí za funkce nabité Nero Burning Rom a pro ty ostatní, kdo prostě za vypalovací program platit nechce, je tu **ImgBurn**.

■ Na první pohled nic neumí, na druhý pohled vše musíte vypalovat přes obraz disku (image), na třetí pohled nebudete věřit, co všechno tento freeware nabízí

Webový prohlížeč, poštovní a FTP klient

Internetový prohlížeč má být zdarma a je tomu tak už i v případě v základu jistě nejšíkovnějšího a nejrychlejšího – **Operry**. Pokud vám však chybí něco jako ucelený balík prohlížeče, poštovního a IRC klienta a editoru webových stránek, určitě zkuste neprávem opomíjený balík **Mozilla SeaMonkey**. Samotný prohlížeč pokračuje v linii slavného Netscape, poštovní klient má mj. velmi schopný antispam a tvůrce webových stránek vám dává zapomenout na FrontPage.

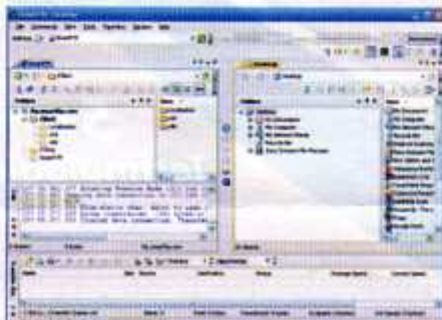
Horší než s prohlížeči je to s poštovními klienty. Používá-li třeba vaše firma řešení Microsoft Exchange a vy byste rádi přistupovali k exchange účtu i z domácího počítače,

budete se muset spokojit s webovým rozhraním nebo si pořídit edici Office, jejíž součástí je i „velký Outlook“. Uživatelé Linuxu pak mohou zkusit ještě program **Evolution**.

■ Nelíbí-li se vám (ne)bezpečnost Outlooku Expressu a hledáte šikovného klienta pro své POP a IMAP e-mailové účty, uspokojí vás Mozilla Thunderbird

Ostatní poštovní klienti to pak mají těžké – freemaily pokročily natolik, že jejich webové rozhraní už nenutí k použití zvláštních programů. Pokud ale chcete v jediném programu spravovat více poštovních účtů nebo pracovat i offline, pak se vám neplacené programy jako **Mozilla Thunderbird**, **FoxMail**, **IncrediMail** nebo **Pegasus Mail** určitě zavděčí.

■ Smart FTP vám umožní velmi přehledně pracovat s lokálními i vzdálenými soubory a stejně jako třeba FileZilla nabízí spolehlivý přenos souborů zařazených do fronty

Přenos souborů protokolem FTP je sice služba stará jak internet sám, ale stále velmi populární. S webovým prohlížečem toho při opravdové práci s FTP moc nezmůžete a dobrá podpora FTP bývá až v placených správčích souborů. I zde se nabízí velmi dobrý freeware – pro nekomerční použití zdarma dostupný **SmartFTP** a trochu jednodušší, ale velmi spolehlivý program **FileZilla**.

Přehrávač videosouborů

Za nejsnazší cestu pro přehrávání veškerého videa (tedy i DivX/XviD s titulky) považují instalaci **K-Lite Codec Pack** (nebo Vista Codec Pack) a následující aktivace **Direct**

■ Poslední freeware verze BSPlayeru je sice už starší, ale stále se s příslušnými kodeky dá použít jako přehrávač DivX/XviD filmů s titulky a fungují pro ni i novější skiny

VobSub. Přehrávání filmových DVD je dostatečně pohodlné v novém **Windows Media Playeru**, nedostačuje-li vám, budete muset za **InterVideo WinDVD** nebo **Cyberlink PowerDVD** zaplatit (vícekanálový zvuk, podpora Dolby Digital, funkce pro vylepšení obrazu apod. můžete zdarma získat snad jen zakoupením grafické karty, k níž jsou tyto programy přibaleny – většinou ale jen ve dvoukanálové verzi).

Nemáte-li rádi titulky vnučené pomocí **Direct VobSub** či **G400**, můžete zkusit adware/placený **BSPlayer 2.15**. Z **BSPlayeru** se vyvinul komplexní multimediální přehrávač, který si kromě širokých možností nastavení zachovává i systémovou nenáročnost. Pozornost si zaslouží i přehrávač **KoolPlaya** – do necelých 150 kB dokázal autor nacpat jednoduchý přehrávač **DivX** i **DVD** filmů.

Prohlížení obrázků a správa fotek

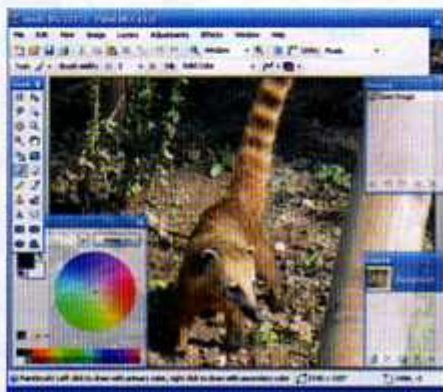
Jak získat schopného správce souborů zdarma? Nejlépe samozřejmě z letního DVD Computeru. Na DVD 15-16/06 jsme vám přinesli velmi hodnotný **Zoner Photo Studio 8 Home** (999 Kč) a i letos máme v plánu vám přinést ještě funkce nabitější edici nového **Photo Studio**. **Photo Studio** je správcem fotografií v pravém slova smyslu a výborně se doplňuje například s freewareovým prohlížečem obrázků **IrfanView**. Ten je nepřekonatelný v rychlosti spouštění a sekvenčního prohlížení fotografií, pro super rychlé prohlížení pomocí náhledů použijte **XnView**.

■ IrfanView je vynikající pro rychlé prohlížení a snadné úpravy, pro náhledy (klávesa T) jej ale raději nepoužívejte

Bitmapový editor

Nestačí-li vám editační funkce **Zoner Photo Studio**, neznamená to, že musíte rovnou mít i **Adobe Photoshop**. Jednak **Adobe** nabízí za zlomek ceny **Photoshop Elements**, který zastane většinu funkcí jako **Photoshop**, chybí jen ty z opravdu profesionální oblasti a konkurenční **Corel** pak **Paint Shop Pro**, jenž už od verze 10 vyniká snadným ovládáním a ve skutečnosti je velmi schopný, také nestojí přes dvacet tisíc.

■ Paint.NET si vás získá příjemným rozhraním, překvapivou svižností, možností úpravy úrovní a křivek a podporou práce s vrstvami

Naštěstí i pro úpravu a tvorbu 2D obrázků existují programy zcela zdarma. Legendou mezi nimi je **GIMP**, ale ten bude asi navždy zatracován za svůj způsob ovládání. Zvládnete-li jej (třeba pomocí pravidelných návodů v Computeru), stane se GIMP účinným nástrojem. V opačném případě můžete vsadit na programy (pravděpodobně jejich kombinace, protože každému z nich něco chybí) **Paint.NET**, **Artweaver** a **PhotoFiltre**.

■ Pomocí Blenderu můžete při troše fantazie a velkého množství volného času vytvořit cokoli od jednoduchých modelů po celé filmy

3D grafika

Protože jsme 3D grafice věnovali už velkou část DVD 3/07, víte, že velmi silnou a přitom zdarma dostupnou kombinací je modelář **Blender** a renderer/raytracer **POV-Ray**, případně **YaFRay**. K tvorbě krajin pak můžete s jistými omezeními na rozlišení použít **Terragen** a nebo sáhnout po plně verzi Bryce 5, který jsme vám přinesli i s krátkým návodem v DVD verzi Computeru 3/07.

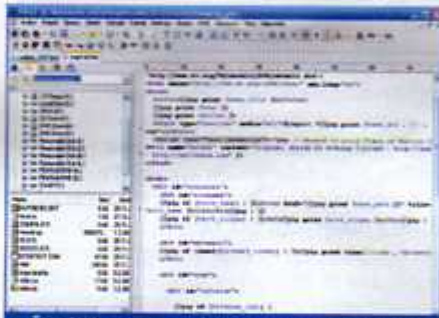
Komu by se Blender nelíbil, může zdarma na třicet či šedesát dní odzkoušet většinu profesionálních komplexních 3D programů a nebo dokonce na neomezenou dobu **Maya Personal Learning Edition**. Tu nesmíte používat ke komerčním účelům, obrázky z ní jsou označeny vodoznakem a má samozřejmě další omezení především v kvalitě renderingu.

Programátorské nástroje

Dokonce i programování komerčních aplikací pro Windows nemusí nutně znamenat pořízení placených nástrojů. Po nich budete muset sáhnout až při nasazení celého týmu, při práci s databázemi apod. Místo Delphi

můžete zkusit Lazarus, Microsoft své Visual Studio v Express edici dává také zdarma (najdete na DVD Computeru 5/07). Překladačů, editorů, SDK je potom obrovská spousta, zaujmout by vás mohly především vývojové kity od společnosti ATI a nVidia (**RenderMonkey**, **Cg**, **Toolkit**, **FX Composer**, **Gelato**, ...), o nichž se více dozvíte ve vývojářských sekcích těchto společností. ■

Mirek Jahoda

■ Český PSPad má obrovskou spoustu užitečných funkcí pro úpravu zdrojových souborů Java, C, PHP apod. a je vynikající také jako HTML editor. Podobá se tak například populárnímu UltraEditu, ale zatím je šířen zdarma